

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

**Guidelines for Developing Innovative Leadership among Educational
Institution Administrators under the Khon Kaen Provincial Office of
Vocational Education**

อาทิตย์ เสาวกุล^{1*}, กษมา ชนะวงษ์², วีระพงษ์ เทียมวงษ์³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Aitit Saowakul¹, Kasama Chanawongse², Veerapong Tiamvong³

^{1,2,3}Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asia scholars, Khon Kaen, Thailand

✉ : * atitsaowakul23.2525@gmail.com

(*Author Corresponding Email)

Received: 08 July 2025; Revised: 04 September 2025; Accepted: 04 September 2025

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นและ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 214 คน จากการเปิด ตารางของเครื่องซีและมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 2.77$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.69$) สภาพที่พึง ประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.89$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน การมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.87$) และ ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวม (PNI_{Modified} = 0.781) เรียงลำดับ

ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified} = 0.814$) รองลงมาด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.800$) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.785$) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.764$) และด้านการ มีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.762$) ตามลำดับ 2. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 5) ด้านการทำงาน เป็นทีมและมีส่วนร่วม จำนวน 3 แนวทาง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม จำนวน 3 แนวทาง 1) ด้าน การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 3 แนวทาง 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง จำนวน 3 แนวทาง และ 3) ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม จำนวน 3 แนวทาง รวมทั้งหมด 15 แนวทาง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.87$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.89$)

คำสำคัญ : แนวทาง, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์

Abstract

This research aimed to: 1) examine the current state, desired state, and priority needs of innovative leadership among school administrators under the Vocational Education Office in Khon Kaen Province; and 2) propose guidelines for developing such innovative leadership. The study employed a mixed-methods approach. The sample consisted of 214 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan table, selected through stratified random sampling and simple random sampling. Research instruments included a five-point rating scale questionnaire, a semi-structured interview, and an evaluation form for suitability and feasibility. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI Modified), and content analysis. The findings revealed that: 1) the overall current state of innovative leadership was at a moderate level ($\bar{x} = 2.73$), with all aspects rated at a moderate level; the highest mean was in innovative strategy ($\bar{x} = 2.77$), while the lowest was in teamwork and participation ($\bar{x} = 2.69$). The desired state was at the highest level overall ($\bar{x} = 4.88$), with all aspects rated at the highest level; the highest mean was in innovative creativity ($\bar{x} = 4.89$), while the lowest was in vision for change ($\bar{x} = 4.87$). The overall priority needs index ($PNI_{Modified} = 0.781$) ranked from highest to lowest as follows: teamwork and participation (0.814), creating an innovative climate (0.800), innovative creativity (0.785), vision for change (0.764), and innovative strategy (0.762). 2) The guidelines for developing innovative leadership consisted of five aspects, each with three approaches, totaling 15 approaches: teamwork and participation (3 approaches), creating an innovative climate (3 approaches), innovative creativity (3 approaches), vision for change (3 approaches), and innovative strategy (3 approaches). Overall, the guidelines were rated at the highest level in terms of suitability ($\bar{x} = 4.87$) and feasibility ($\bar{x} = 4.89$).

Keywords: Approach, Innovative Leadership, Current Situation, Desired Situation

1. บทนำ

ในปัจจุบันทุกองค์กรต่างเผชิญหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อระบบการวิจัย ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการวิจัย เพื่อให้ระบบการวิจัยเป็นกลไก

หลักของการขับเคลื่อนประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดเป้าหมายหลักไว้ 5 ประการ ได้แก่ การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ซึ่งเป้าหมายที่กล่าวไปนั้นมีจุดเน้นประการหนึ่ง คือ การพัฒนานวัตกรรมและการนำนวัตกรรมมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) สำนักงานเลขาธิการสภาการวิจัย ได้กำหนดในแผนการวิจัยแห่งชาติ 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ว่าจะต้องให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการวิจัย, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารการวิจัย จึงได้มีการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการวิจัย จึงได้จัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการวิจัยตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการวิจัย พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการวิจัยขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการวิจัย พื้นที่นวัตกรรมการวิจัย (Education Sandbox) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการวิจัยรูปแบบใหม่ ที่มีเป้าหมาย 4 ประการ ดังนี้ 1) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ และด้านความรู้ รวมทั้งขยายผลสู่ระดับประเทศ 2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารการวิจัยระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการวิจัยสู่ระดับชาติและพื้นที่อื่น 3) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการวิจัย โดยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มอ่อนและยากจน และ 4) ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการวิจัย การพัฒนาและการขยายผลนวัตกรรมการวิจัย (สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการวิจัย, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการวิจัยในสถานศึกษารวมถึงความก้าวหน้าและเป็นเสาหลักในการพัฒนาความสามารถของครูโดยผู้บริหารที่ดีต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้พลังและความสามารถของตนในการโน้มน้าวใจและกระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลายมุ่งให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานและคิดสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและสถานศึกษาสูงสุดรวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562) และจากผลการสำรวจของ Robert and Jeff (2010) พบว่า ผู้บริหารสูงสุดหรือผู้นำขององค์กร (CEO) เป็นผู้ที่สามารถผลักดันให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรมากที่สุด การที่ผู้นำมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมที่จะช่วยสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่องค์กรและประเทศชาติในระยะยาว ส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรและประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของ

ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ซึ่งจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) อาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภาวะผู้นำที่สำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้าไปยังจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จนสำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถบริหารจัดการระบบการวิจัยของสถานศึกษา กระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีแนวคิด ความเข้าใจและมีพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นผู้นำนวัตกรรม อันจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และให้บรรลุเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษาโดยใช้แนวคิด วิธีการ และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการวิจัยในการพัฒนาการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย สถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 แห่ง ดังต่อไปนี้ 1) วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น 2) วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น 3) วิทยาลัยเทคนิคนครขอนแก่น 4) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น 5) วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น 6) วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ 7) วิทยาลัยการอาชีพพล 8) วิทยาลัยการอาชีพหนองสองห้อง 9) วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ 10) วิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง 11) วิทยาลัยการอาชีพกระนวน 12) วิทยาลัยเทคโนโลยีเกษตรอุตสาหกรรมชั้นสูงขอนแก่น ซึ่งเห็นได้ชัดว่าผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 แม้ว่าอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการวิจัยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จากการสำรวจข้อมูลที่ผ่านมา พบว่าการบริหารงานของผู้บริหารอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ยังไม่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีแห่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังที่ กุลชลี จงเจริญ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานท่ามกลางวัฒนธรรมองค์การที่เน้นการสร้างนวัตกรรม และกระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการนำองค์การเพื่อสร้างสรรค์งานนวัตกรรมสู่ผลผลิตขององค์การที่เป็นเลิศ ทั้งนี้การบริหารงานของผู้บริหารอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สะท้อนผ่านข้อมูลด้านคุณภาพการจัดการวิจัย ผลการทดสอบทางการวิจัยระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) ปีการวิจัย 2566 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กำหนดเป้าหมายให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสมรรถนะจากการทดสอบระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น, 2567) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการจัดการวิจัยยังไม่บรรลุตามเป้าประสงค์ที่ต้องการพัฒนา หากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา จะสามารถทำให้การพัฒนาการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยค้นคว้าเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 52 คน ครู 429 คน รวมจำนวน 481 คน จากวิทยาลัย จำนวน 12 วิทยาลัย ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการวิจัย 2566 จำนวน 214 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน และครู จำนวน 162 คน โดยวิธีการเปิดตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560)การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ชนิดตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.48-0.87 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับและมีค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index : PNI_{modified} ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยการเลือก

แบบ เจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ซึ่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	$PN_{Modified}$ (I-D) _D	ลำดับ
1) ด้านการมีความคิด สร้างสรรค์นวัตกรรม	2.74	0.47	ปาน กลาง	4.89	0.27	มากที่สุด	0.785	3
2) ด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม	2.69	0.53	ปาน กลาง	4.88	0.32	มากที่สุด	0.814	1
3) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อ การเปลี่ยนแปลง	2.76	0.44	ปาน กลาง	4.87	0.36	มากที่สุด	0.764	4
4) ด้านการสร้างบรรยากาศ แห่งนวัตกรรม	2.71	0.52	ปาน กลาง	4.88	0.32	มากที่สุด	0.800	2
5) ด้านการมีกลยุทธ์เชิง นวัตกรรม	2.77	0.43	ปาน กลาง	4.88	0.33	มากที่สุด	0.762	5
เฉลี่ยรวม	2.73	0.47	ปาน กลาง	4.88	0.33	มากที่สุด	0.781	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 2.77$) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 2.76$) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X} = 2.74$) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ($\bar{X} = 2.71$) และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.69$) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.89$) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และ ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.88$) และด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.87$) ตามลำดับ และการประเมินความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.814$) รองลงมาด้านการ สร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.800$) ด้านการมีความคิด สร้างสรรค์นวัตกรรม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.785$) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการ เปลี่ยนแปลง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.764$) และด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มีค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.762$) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีแนวทาง 5 ด้านประกอบด้วย 15 แนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ 1) ด้านการมี ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มี 3 แนวทาง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม มี 3 แนวทาง 3) ด้าน การมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มี 3 แนวทาง 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง มี 3 แนวทาง และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า โดยรวมผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และโดยรวมมีผล การประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89

5. อภิปรายผล

5.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ตามลำดับ ซึ่ง

ผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ครูและบุคลากรเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้พร้อมทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคล ผลักดันให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สนับสนุนให้หาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) ที่ทำการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำนวน 5 องค์ประกอบ โดยมีด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ส่วนร่วมเชิงนวัตกรรมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ สอดคล้องกับ แพรวพรรณ เปรมลาภ (2565) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของศิริพร พงษ์เนตร (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมและ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประรติดา ใจเมตตา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม และด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมในสถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารจึงต้องใช้รูปแบบการปฏิบัติงานที่หลากหลาย กำหนดทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ กลยุทธ์เชิงนวัตกรรมที่ชัดเจน มุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจ สร้างความไว้วางใจ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในการต่อยอดแนวคิดใหม่ๆ ด้านนวัตกรรม ตลอดจนสร้างบรรยากาศในการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ และการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับ แนวคิดของ ทิศ

นา แชมมณี (2548) ที่สรุปว่าบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม มีองค์ประกอบ คือ มีการเรียนรู้ทั้งส่วนบุคคลและองค์การ มีการคิดเป็นระบบ การสร้างองค์ความรู้และการแบ่งปัน ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ และมีการสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวลัย ซาซियो (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ **ด้านการทำงานเป็นทีมและมี** ส่วนร่วม ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมตามลำดับ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เล็งเห็นว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาต้องเริ่มต้นจากการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จากนั้นจะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์นวัตกรรมซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาวิทยาลัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมถึงความเป็นผู้นำองค์กรของผู้บริหารวิทยาลัยที่ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือการมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง ทุกกระบวนการดำเนินงานล้วนมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรที่เปรียบเสมือนกำลังในการช่วยกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งในและนอกวิทยาลัย ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของณิชาภา สุนทรไชย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นหนึ่งในสามด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด แม้จะเป็นการวิจัยในวิทยาลัยเอกชนแต่ก็สามารถชี้ให้เห็นได้ว่า การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับ Ubaidillah (2018) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นเป็นภาวะผู้นำที่สามารถช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรม รวมถึงผู้บริหารเองที่เป็นบุคคลสำคัญซึ่งบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารนั้นจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาโดยตรง การที่จะเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้สำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Couros (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยสำคัญของนวัตกรรมการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้อำนาจใน

การคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้จากประสบการณ์การเป็นผู้เรียนรู้ที่มีแรงขับในตนเองและการเป็นนักการศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยได้สะท้อนถึงสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงของสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในรายชื่ออยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริงในวิทยาลัย จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาหรือหาแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาปรับประยุกต์ใช้ให้บรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการ

5.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 15 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวทางได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาแนวทางตามหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาและได้มาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาแนวทาง ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 15 แนวทางปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ทั้ง 9 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้างาน งานวิจัยพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ ที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการนวัตกรรมการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาบุคลากรด้านนวัตกรรมการศึกษา และหลังจากนั้นเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวน 9 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้างาน งานวิจัยพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและดัชนีความต้องการจำเป็นในการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของแนวทาง ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งสามารถนำแนวทางการปฏิบัติไปใช้ได้จริงในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

6.1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมของวิทยาลัยได้ มีค่าดัชนี

ความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับห้า ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อยกระดับสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม เป็นการตั้งเป้าหมายในระยะยาวที่องค์กรจะก้าวไปให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมุ่งไปทางเดียวกัน

6.1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรทำวิธีการต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา เหมาะกับการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูบุคลากรทำทหาย ความรู้ความสามารถ ใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกเพื่อเกิดแนวคิดใหม่ๆ รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรม

6.1.3 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรในการนำไปสู่เป้าหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการสื่อสาร ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการทำงานเพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องตระหนักและให้ความสำคัญ

6.1.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 15 แนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

6.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

6.2.3 ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์และองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

7.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

7.2 ได้แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และได้กรอบในการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมครั้งนี้ ซึ่งสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบได้องค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง
4. ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม
5. ด้านการมีกลยุทธ์นวัตกรรม

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

8. เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี จงเจริญ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ* (หน่วยที่ 8-15, น. 1-36). สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ทศนา แคมมณี. (2548). *การปฏิรูปทั้งโรงเรียนเรื่องยากทำได้จริง*. เมธิทิปส์.
- ณิชภา สนทรไชย. (2561). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

- ประรัตดา ใจเมตตา. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 20(2), พฤษภาคม-สิงหาคม.
- แพรวพรรณ เปรมลาภ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ลัดดาวัลย์ ชาติโย. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2562). *พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. โรงพิมพ์พรทิพกราฟฟิค.
- สำนักงานอาชีวศึกษาขอนแก่น. (2567). *ผลการทดสอบทางการวิจัยระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566*. สำนักงานอาชีวศึกษาขอนแก่น.
- Couros, G. (2019). Innovative leadership in education. Retrieved from <https://georgecouros.ca/blog/archives/tag/innovative-leadership-in-education>
- Robert, F. B., & Jeff, Z. (2010). Leadership vacuums and overcoming barriers to innovation. Retrieved from <http://www.business-strategy-innovation.com/2010/04/leadershipvacuums-and-overcoming.html>
- Ubaidillah, M. (2018). Innovation leadership in improving the quality of education. *International Journal of Mechanical Engineering and Technology*, 9(7), 1288-1299.